

4. Близняк М. Інвентар Межиріча (Острозького) 1728 року // *Вісник Нетішинського краєзнавчого музею*. 2017. № 6. С.117-127.
5. Близняк М. Соціально-економічний розвиток містечок на півночі Острозького повіту в кінці XVIII ст. *Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. Історичні науки*. 2011. № 17. С.80-94.
6. Державний історико-культурний заповідник міста Острог. Відділ фондів. No. КН4437/VI – P795. 377 арк.
7. Цинкаловський О. Стара Волинь і Волинське Полісся. Вінніпег : Ін-т дослідів Волині. Накладом Т-ва "Волинь". 1984. Т. 1. 600с.

ЕТНОЛОГІЧНІ ТА ГЕНЕАЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЯК КОМПОНЕНТИ ВИВЧЕННЯ СЕРЕДНЬОВІЧНОЇ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

Миронець Н. Р.

кандидат історичних наук, доцент, доцент

кафедри географії і туризму,

факультет географії, історії та туризму,

Приватний вищий навчальний заклад «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука»

м. Рівне, Україна

Сучасні дослідження історії України потребують деякого історіософського переосмислення. В контексті повномасштабної війни РФ проти України особливо гостро постає питання всебічного вивчення історичного шляху формування української державності. Сьогодні спостерігаємо велику кількість наукових розвідок, які вдало нівелюють багаторічну історіографічну традицію, нав'язану українцям імперськими наративами визначати середньовічний період історії України як «темний», «період втрати державності» і т.п. Варто відмітити працю Д. Гордієнка, де автор запропонував хронологічно обмежувати етап Середньовічної України межею VI–VII ст. – 1569 роком, з виокремленням у ньому раннього (VI / VII – кінець X ст.), зрілого (кінець X – середина XIV ст.) та пізнього середньовіччя (середина XIV – 1569 р.). Такий підхід, на думку автора, розширює тематичні тексти української історії середньовічної епохи та вписує українську історію в загальноєвропейський контекст [2]. На думку Л. Войтовича один з базових періодів української історії

у контексті світової – Середньовіччя, період, коли сформувалися більшість сучасних європейських націй, європейських мов, політичні та судові системи Європи [1, с. 18].

Вектор вивчення даного періоду очевидно має бути спрямований на застосування різнопланових підходів: політологічного, культурологічного, історіософського та етнонаціонального. Окремо маємо наголосити, що історія середньовічних європейських держав – це, в тому числі, і історія династій та їх еліт, які відігравали значущу роль у формуванні «мапи» тогочасної Європи.

Українська нація має глибоке коріння, яке сягає далеко в глибину віків. Етнологія покликана розкривати такі важливі компоненти творення держави як етногенез та націогенез. Зрозуміло, що ці процеси в хронологічному аспекті займають не одне століття і їх початок складно знайти в історичному просторі. Однак, саме на основі вироблених традицій культурно-побутового життя, господарського освоєння земель, світоглядних позиціях, відбувається консолідація суспільства навколо ідеї самоідентифікації.

Розуміння поступу автохтонів на сучасних українських землях у середньовічні часи як історичного явища на конкретних етапах свого розвитку, хронологія, ступінь регіональних відмінностей – всі ці питання і нині певною мірою дискутуються. На думку дослідниці Кириченко Ю. сьогодні існує широке розмаїття концепцій, теорій та підходів до вивчення етногенезу українців та формування модерної української нації. Серед них наявні як виважені науково аргументовані версії, так і псевдонаукові ідеї. Водночас, усі вони, тією чи іншою мірою, впливають на самоідентифікацію українців, ставлення до власного етнічного коріння, сприйняття сучасних суспільно-політичних процесів, а також загалом на формування громадської думки як в Україні, так і за її межами [3, с. 3].

Змістове наповнення освітньої компоненти «Етнологія» містить розділи, що проливають світло на «затемнені» імперськими наративами віхи середньовічної історії України. Рідна мова, що розглядається в етнології як етнозберігаючий чинник, саме в цей період переживає свою трансформацію з тяжінням до вироблення власних основ. Лінгвістичні дослідження розвитку мови дають можливість подивитися під іншим кутом зору на процеси т.з. «ополячення». Подібні твердження можна застосовувати і щодо таких гострих питань, як «окатоличення». Демографічні дослідження показують, що лише незначний відсоток населення українських земель

можна віднести до шляхетського стану, представники якого власне і спокуюшалися на привілеї, що діставали магнати-католики. Проте, православна віра, яку сповідували переважна частина українства, залишилася практично на своїх позиціях і більше того, виробила інституційні важелі розвитку.

Період середньовіччя відзначився формуванням якісно нової української еліти. Історична генеалогія як змістовий модуль освітньої компоненти «Генеалогія» допомагає досліджувати соціальне походження, політичну історію, роль певних родів й осіб у подіях, сприяє науковим досліддам демографічних процесів й соціально-психологічних аспектів, з'ясуванню соціальних та правових стосунків. Генеалогічні дослідження видатних українських родин, що беруть свій початок в часи середньовіччя, дає можливість розкрити маловідомі сторінки політичної, економічної та культурної історії України означеного періоду. Високий рівень меценатства і, як наслідок, бурхливий розвиток української культури – це внесок еліти в укріплення ідей державотворення та збереження нації.

Отже, підсумовуючи маємо констатувати, що симбіоз освітніх компонентів «Історія України. Середньовічний період», «Етнологія України» та «Генеалогія» в освітній програмі підготовки фахівців-істориків можуть значно покращити рівень засвоєння студентами фактологічного матеріалу та дозволять отримати нові знання шляхом творчого пошуку та долученням до витоків свого народу.

Література:

1. Войтович Л. В. *Medium aevum: Середні віки: [підручник]* / Л. В. Войтович, Н. Б. Козак, Ю. В. Овсінський, М. І. Чорний ; за ред. Л. В. Войтовича. Львів : Тріада Плюс, 2010. 502 с.
2. Гордієнко Д. *Середньовічна Україна: тексти, контексти, межі / Історія України: нові аспекти осмислення.* URL: <http://surl.li/haxfo>
3. Кириченко Ю. Т. *Концепції українського етногенезу та націогенезу в етнологічній науці другої половини 19 - початку 21 ст. : автореф. дис. ... канд. іст. наук : [спец.] 07.00.05 "Етнологія" / Кириченко Юлія Тарасівна ; Київський нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Дата захисту 26.06.2017. Київ, 2017. 20 с. Бібліогр.: с. 17-18.*